

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PÁL ERNŐ
ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olasz árszabás szerint. Nyilt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

A végső határ.

A hosszúra nyúlt válság természetesen annak vizsgálata utal bennünket, hogy mi az oka annak, hogy az adó és ujonc megtagadás nem érezteti megőző hatását egyszerre a törvénytelen kormányval szemben s vizsgálódásunk önkéntelenül abba az irányba terelődik, hogy meddig tarthat a válság, mi az a végső határ, melyen túl ez a kormány nevezett bünszövegség végzetes munkáját nem folytathatja.

Az adó és ujonc megtagadás hatása első sorban erkölcsi. Az erkölcsi törvények iránt még fogékonysággal bíró, saját egyéni tisztességéről meg nem feledkezett s az ország érdekeit csak valamilyenre tekintetbe vevő emberben van annyi szeméremérzet, hogy ha valahol értésére adták, hogy nem szívesen látott vendég, onnan feltűnés nélkül eltávozik és nem várja be, míg kipofozzák vagy kirugják. Ha a kormányon kifogástalan jellemű egyének ülnek, ezeknek még az adó és ujonc megtagadás útján való ajtómutatás sem kell, mert tisztesség és becsületérzésük már jó eleve megsugja nekik, hogy fölöslegessé váltak s az ilyen emberek azonnal ott hagyják állásukat. Ilyen kormányval szemben az adó és ujonc megtagadásra voltaképpen szükség nincs, mert mire arra kerülne a sor, már más kormány van.

Vannak azonban olyan emberek, kik az egyéni tisztességérzet teljes birtokában vannak, de nem ismerik föl elég korán a helyzetet és megvárják a hátrazottabb alakban való bizalmatlanság nyilvánítását. Am ezeket is felvilágosítja és észre téríti az adó és ujonc megtagadás. Mennek azonnal, mihelyt a nemzet megtagadja tőlük a kormányzás eszközeit.

És vannak olyanok, kiknél a tisztesség, az illem s az erkölcsi törvények teljesen ismeretlenek, kik beteges egyéni becsvágyukat perverz módon, úgy akarják kielégíteni, hogy nem törődve azzal, hogy az országgyűlésen pártjuk nincs s azon kívül is csak az ország szeméjét, a minden kormány szekere körül ott lézengő éhenkórászokat számíthatják hűveik sorába, mégis törvénytelenül, gátságot gátságra halmozók, a nemzet nyakán maradnak és

minden eszközt felhasználnak a jogait védő nemzet leverésére vagy elbódítására. Az ilyenekre az adó és ujonc megtagadásnak semmi erkölcsi hatása nincs. Ezekkel szemben tehát az alkotmány védelemnek ezen békés eszközétől rögtönös eredményt nem várhatunk. Itt a céltudatosan és következetesen folytatott passzív ellenállás csak hosszabb idő múltán érezteti hatását.

Nálunk, a hol a közjogi törvények tele vannak önkénytelen vagy célzatos kétértelműségekkel, ellenmondásokkal, könnyebb egy idegen érdekek szolgálatába szegődött, lelkiismeretlen és hazafiatlan kormány kibúvókat találni és látszólag a törvényre támaszkodva folytatni hóhérmunkáját a törvény ellen, mint bárhol másutt, ahol a közjogi törvényeket nem azért csinálják, hogy belőlük a kormány tetszése szerint minden törvénytelenre a törvényesség mázát lehessen rákenni.

Meg van a budget jogunk, tudjuk, hogy adóbehajtás alatt nemcsak a végrehajtás útján való behajtást, hanem az önkéntes fizetés elfogadását és beszolgáltatását is kell érteni. Tudjuk, hogy meg nem szavazott adót befizetni nem is lehet, tehát annál kevésbé lehet azt elfogadni és a kincstárba beszolgáltatni. Mégis azt tapasztaljuk, hogy a kormány gyalázatos rabulisztikával azt magyarázza ki a törvényből, hogy az önként kinált adókat el kell fogadni és a kormánynak rendelkezésére kell bocsátani.

Hasonlóképp vagyunk az ujonc megtagadási joggal. Sőt itt még az a baj is van, hogy az 1888. évi 18. t.-c. félremagyarázásával a szerencsétlen póttartalékosokat használják föl a nemzet által jogosan megtagadott ujonc jutalék pótlására.

Láthatjuk tehát, hogy legfontosabb törvényeink oly hiányosak, hogy a gonoszság, rosszindulat könnyen talál bennök kibúvót. Ez azonban nem ok arra, hogy kétségbe essünk és a további ellenállásról lemondjunk, hanem éppen arra ösztökélhet bennünket, hogy törvényeink hézagait kitartással, türelemmel és igazságunk győzelmébe vetett erős bizalommal pótolgassuk. Mert a kitartás meg fogja hozni a maga gyümölcsét. És éppen azon a ponton fogja a halálos csapást mérni az osztrák nagy-

hatalmi hóbortra, ahol legjobban fog annak fájni: a hadseregben.

A nemzeti ellenállásnak annyi eredménye már most is megvan, hogy nem lehetett a féltve őrzött, becézett hadsereget ki egészíteni. Az 1905. évben ujoncot nem kaptak, a három évet kiszolgált katonákat pedig semmiféle törvényferditéssel sem lehetett 1905. december 31-én tul vissza tartani. Az egységes hadseregnek tehát már csak két évfolyama van, a hiányzó harmadikat a póttartalékosokkal pótolták. Erre a célra rendelkezésre áll Bécsnek a póttartalékosok három legutolsó évfolyama. De ezeket is legfőleggye egy évre vehetik igénybe, addig t. i. míg az illető évfolyamba tartoznak.

Az 1903. és 1904-ik évfolyamot már behívták az 1905. évi ujonc hiány pótlására. Az 1906. év végén ismét szabadságot kell a rendes katonaság egy évfolyamát és a most behívott póttartalékosokat; ezek helyére már nem lehet az 1905. évi póttartalékosokat behívni, mert abban az évben sorozás nem volt, hanem vagy úgy értelmezik a törvényt, hogy a már besorozottak három utolsó évfolyama hívható be s ez esetben behívják az 1902. évi póttartalékosokat, vagy pedig visszatartják az 1906. év végén a tartalék első évfolyamába helyezendő kiszolgált katonákat egy évre.

Az 1907. év végén azonban már behívható póttartalék nem lesz s azonkívül a hadsereg utolsó harmada is kitölti szolgálati idejét. Ekkor tehát beáll a közös hadsereg agóniája. Mint hogy az osztrák hadvezetőségről mindent inkább el lehet képzelni, mint a józan belátást, föltételezhetjük, hogy még akkor is makacsodni fog s benn tartja az 1907. év végén szabadságolandó legénységet is egy évi időtartamra. Az 1908. évben tehát, — ha mindaddig nem fordulnak jobbra a viszonyok, — a közös hadsereg magyar része csak egy évfolyamból: körülbelül 44 000 emberből fog állani, de csak 1908 végéig. Ekkor pedig világ csufjára s a nagy hatalmi hóbor leg-nagyobb dicsőségére beáll az állapot, hogy a közösnek csufolt osztrák hadsereg magyar része csak a tisztekből és zupás örmes-terekből fog állani.

Ezzel bekövetkezik a teljes fizetéseképtelenség, a szomorú, de

nekünk nem vigasztalan csőd. A mitől az egységes osztrák birodalomról álmadozók annyira rettegtek és rettegnek, maguk segítenek megcsinálni az önálló magyar hadsereget, mert makacsságukkal megölik a közös, de mégis osztrák hadseregnek azt a részét, mely magyar véren és magyar pénzen táplálkozik. Ennek a halála azonban a magyar nemzeti szellem megerősödését s az erőszakkal és csalfasággal sirba zárt magyar nemzeti hadsereg föltámadását jelenti.

Igy győzedelmeskedik az erős és egységes nemzeti akarat fegyveres erő és vér áldozat nélkül pusztán a Corpus Juris-ra támaszkodva és ügyének igazságában rendithetetlenül bizva, az ágyúkkal és szuronyokkal körülvett, de nemzeti érzés nélkül szükkölködő, idegen érdekeket istápoló óriási hadseregen. Így sorvad el a nemzetnek idegen katonai intézmény, ha a nemzet megvonja tőle éltető segélyforrásait.

Az a pár év, a mi még ennek bekövetkeztéig, hátra van csekélység egy nemzet életében. Csekélység ahhoz az ezer esztendőhöz képest, melyet a magyar nemzet „annyi balszerencse közt” átélt. És ha ez a néhány év a kilátásba helyezett nyomor és szenvedés egész tömegét zudítja is a fejünkre, akkor is emelt fővel és bátor tekintettel kell a viszontagságok elé nézni, mert a mi nemzetünknek jutott az a szép és magasztos feladat, hogy erős küzdelem, súlyos szenvedések árán lerakja azt az alapot, melyre az utódok békés munkával építik majd föl a független, erős és szabad Magyarország hatalmas épületét. A küzdelmes munka, melynek jutalma ily nagyszerű, édes érzettel tölti el szívünket és a mindinkább közeledő teljes diadal tudata felelteti velünk a nyomort és szenvedést, ha még oly nagy s még oly mérhetetlen is az.

Dr. Pál Ernő.

A politikai helyzetről.

Féjerváry ur hencég.

A darabont-kormány vén csatalova ágyucsőre ült és onnan lövöldözi a küzdő nemzeti tábor. A kormány béke farizeuskodása le van leplezve. Egész meztelenségében áll előttünk a gyáva haladó-banda, mely napokig álszenteskedően rebegette a béke hangjait és más oldalról a provokáló nyilatkozatok egész sorát kürtöli. Ilyen aljas merényletre csak egy

minden önértékéből kivétel nélkül disztelen érdekszővetkezet képes, amilyen a Fejérváry-kormány.

Hencegését legujabban ott kezdi, hogy a korona nincs kényszerítve a békére, mert Németország rendeleti életbeléptetéssel is megelégszik a szerződés ügyében. Kristóffy ur pedig továbbra is kineveztet új főispánokat és így kívánja, hogy a vármegyék tiltakozása elnémuljon.

Budapesten harcot akar, de rögtön. Mindenütt kilátszik a lóláb, mely azt igazolja, hogy Rudnay még nem tehetett szert a Szent-István-rend nagykeresztjére s ha az ő minden igyekevése ellenére mégis béke talál lenni, mit csinál akkor a kormány a mögötte álló kalandorok sokaságával, akik mind éhesek és akik minél előbb jól akarnak lakni a hatalom talábján.

Fejérváry ur, a hősi lovag Ucháciusból lövi ki a vezércikkét egyesenesen egy bécsi ujság hasábjaira: „Reszkess magyar nemzet, mert én hatalmas vagyok, enyém a Mannlicher, enyém a szurony, az ágyu, és nem pajzs, nem páncél a törvény lenge szövődéke, amibe te takarózol!”

Gyáva, katasztrófa-politikát űznek és nem kell a béke ennek a kormánynak, melynek léte a folytonos harcban gyökerezik s ehhez a harchoz van kötve. Holott ezek nem hadi tettek, hanem betyár stiklik; ilyenekké bélyegezte őket a debreceni ítélőtábla döntése. Szabadlábra helyezte ugyanis a tábla a letartóztatottakat, mert egy könnyű testi sértés nem ok arra, hogy állandó lakhelyvel bíró tekintélyes polgárokat fogva tartsanak.

A kardesőrtető kalandorhad ágyuval lovagol előre az erőszak úján a fegyvertelen országgal szemben és viszi a magyar államot a katasztrófabába. Ezek miatt megroskadt az ország tekintélye; packázik velünk immár a kicsiny Szerbia is. Fejérváryék pedig a saját bőrüket féltik

és inkább az egész országot vásárra viszik, semhogy a becsületes, jogos és törvényes rend helyreállítását tisztességes uton előmozdítsanak...

Ha nem gyáva, ha nem hazaáruló ez a kormány: hagyja el bitorolt polcát és ezzel az országot még hálára is kötelezheti, mert csak a prédától elesett falánk csorda, a kalandorok krokodil-könnye fog utánuk potyogni... Az ország nagy többsége azonban fellélekzik, szívét örömtölti el, mint egy rossz álom után az ébredés után.

Csikvármegye győzött.

A szomszéd Csikvármegye hazafias közönsége nem volt kapható az alkotmányellenes kormány kiküldöttének befogadására. Becze Antal, a derék, becsületes, puritán jellemű alispán, nem vállalkozott a gyalázatos hóhérmunkára, melyet Kristóffy ur neki szánt. Rendületlenül megállott a nemzeti ellenállás mellett s így báró Szentkereszty Pál kinevezett megyefőnök visszavonult véglegesen. Az alkotmányvédő bizottság e hó 12-én tartott gyűlésében tette beható megbeszélés tárgyává a főispán lemondó levelét és annak alapján a következő határozati javaslatot terjeszti a legközelebbi közgyűlés elé:

„Jóllehet mindazon indokok, melyek a lemondást tudomásul hozó levélben felhoztnak, már akkor is fenforogtak, mikor a főispánna való királyi kinevezésben jelentkező vállalkozás báró Szentkereszty Pál részéről történt, mindazonáltal örömmel veszi a bizottság tudomásul, hogy a hazafias érzés és felfogás most már visszatérésre bírta báró Szentkereszty Pált a nemzeti követelések letörésére irányított útjából.”

Háromszékvármegye szegénye.

Az öreg Szentiványi Miklós alispán beadta derekát és tudomásul véve Kristóffy belügyvivő megsemmisítő leiratát, elrendelte az önkén-

tes adók beszállítását és ujoncok előállításához szükséges bármely intézkedés megtételét. A kir. tanácsos alispántól mást nem is lehetett várni, hiszen úgy a maga, mint gróf Haller János főispán ur bőrét meg kellett menteni. Mind a ketten jól érzik magukat az abszolutizmusban fetregő kormány kegyeiben. Nem irigyeljük őket, hiszen mi sem tudunk mást produkálni. De legalább megpróbáltuk...

Labanckodó gerinetelenek.

Udvarhelyvármegyében szelesend uralkodik — látszólag. A vakondokcsorda azonban folyton turkol és gyűjti a táplálékot a császári biztos által felszabadított legelőn. Alattomos módon, hűvany' önérdékből dolgoznak, csürik-csavarják a nemzeti igazságokat. Ez pedig nem tarthat sokáig. A hatalmaskodásnak előbb-utóbb vége szakad s akkor a magán terre is átvitt hetvenkedők hiába szánják-bánják a most elkövetett hűvanyaságokat.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Dr Kállay Tamás**, az udvarhelyi választó kerület országgyűlési képviselője, tegnap városunkba érkezett. A képviselő Márafalván tartott beszámolót. Ma Oroszhegy és Zetelaka községeket keresi fel s holnap a Sövidéken fog beszámolót tartani.

— **Diszpolgári oklevél.** Kossuth Ferenc Székelyudvarhely város diszpolgárának oklevele elkészült és az érdeklődők pár napig a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában meg-

tekinthetik. A küldöttség — előleges megállapodás szerint — már e hó 20-án (szombaton) elutazik, hogy vasárnap átadja Kossuthnak az oklevelet.

— **Áthelyezés.** A pénzügyminiszterium-ügyvezetője Roediger Gyula helybeli pénzügyigazgató helyetttest hasonló minőségben a temesvári pénzügyigazgatósághoz pénzügyi tanácsosi címmel véglegesen áthelyezte.

— **A nemzeti ügy győzelme.** Oroszhegy nagy községben az általános tisztújítás folyó hó 12-én történt meg Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró elnöke alatt teljes egyetértés mellett. A választó polgárság közfelkiáltás útján, egyhangulag nyilvánította bizalmát azok iránt, akik megvásárolhatók nem voltak és a nemzeti ügyet pipogya gyámoltalansággal elárulni nem szokták. Községi főbírónak Tamás Dénes, albírónak Dombi Balázs, községi pénztárnoknak Székely Ferenc és községgyámnak Tamás Gergely Dénes választott meg. Ezek közül csupán Dombi Balázs új, a többi a régi kipróbált, megbízható tisztviselő. A közbirtokossági előjáróknál már nagy söprés volt. Tamás Ágoston, aki mint törvényhatósági bizottsági tag, november 11-én a császári biztos megyefőnök beiktatása mellett szavazott, megbukott és helyébe Pál Tamás Mártont választották meg elnöknek. Kovács Lőrinc Ferenc pedig megmaradt elnöknek. Bálint János kerekest Márton Péterrel szemben pénztárnoknak választották. Vas Mihály körjegyző is elvesztette a választó polgárság bizalmát, amiért november 11-én a császári megyefőnök beiktatására szavazott és helyébe Székely Ferenc községi adószedőt választották meg birtokossági jegyzőnek. A „tokányosok” így fognak minden térről leszorolni siralmas szereplésük miatt. Mert a székely nép öntudatra ébredt és ismerni kezdette jogait. Eddig csak a köteleseit mutogatták neki a

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562 — 1691-ig

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(Minden jog főtartva.)

(3. folytatás.)

Kászonnak Csikszék től való elválása érdekes történet. Hü szolgálatukért s mert a határőrzés nem csekély fáradságukba került, Zsigmond király több falut, köztük Kászonujfalut elszakította Csikszéktől s jogot adott nekik, hogy saját kapitányt és bírót választthassanak. Ez bántotta a csikiakat s erőnek erejével kényszerítették a kászoniakat Zsigmond király szabadságlevele átadására. Odaadták, de furfangosan megint visszakerítették tőlük s később azt Mátyás, Ulászló királyoktól, majd János Zsigmond és Báthori Istvántól megerősítették. E szabadságlevél szerint a kászoniaknak jogukban áll maguknak egy kapitányt (belliductor) és egy bírót választani, törvénynapot tartani, minden ügyes-bajos pöreiket a fejedelmi kuriáig föllebbezni és nem kötelesek valamely más székbe — itt Csik-szék értendő, járkálni.¹⁸ Báthori Gábor és Bethlen Gábor megerősítik e szabadságlevelet teljertalmilag, utóbbi pláne Csik, Gyergyó és Kászon kapitányának (Sedium Sicularium Capit.) kérelmére. Ily módon a szék az egész fejedelmi korszak alatt kiváltságának élvezetében maradt. De ha igazságszolgáltatás tekintetében Kászon ekként

teljesen független is lőn Csiktől, ám azért mind a két szék, ami nem ritka eset, ugyanazon főkapitány¹⁴ és főkirálybíró¹⁵ alatt állott és állhatott, annál fogva Kászon Csikszéknek még mindig fiuszéke volt és maradt.¹⁶ Kászon és Csik-szék közt e szabadságlevél dacára is állandó békés viszony uralkodott, amennyiben 150 éven át az országgyűlés egyetlen egyszer sem foglalkozik az ők dolgaikkal. Aszék maga igen kicsiny volt; csupán Kászonujfalu, Jakabfalva, Impérfalva és Felsőfalu tartozott belé. Báthori Gábor 1608-ban fölmenti a kászoniakat a tetteles szolgálatról, mihelyt azt engedik a körülmények, ellenben kötelezi őket az utak és ösvények őrzésére, amelyek az ők határaikból Moldva felé irányulnak; Bethlen Gábor megerősíti e szabadalmukat.¹⁷ A hadi szemle tartásakor a széket egy külön listába írták be.¹⁸

A székgyűléseket Kászon-szék, Csik, Gyergyóval együtt tartotta¹⁹ s azon tárgyalta minden, az egész székre vonatkozó ügyeit. A székgyűlésen iktatták be a fejedelmi főhivatalnokokat is.

Kereszturfiu-szék fennállásáról az első okmányos adat az 1477. évből származik és egy bírói ítéletről szól, amelyet a szék vénei (seniores) két megállapított törvénynapon mondtak.²⁰ 1505-ben a székelyek föllebbezési törvényiséke, királyi táblája, az udvarhelyi és kereszturi székek főnépeiből és lőfi-

ből volt alakítva — a Székely Oklevéltár szerint.²¹ I. Ferdinánd követi ugye meletük, mint Udvarhely fiuszékét²² s róla később is mint ilyenről van szó.²³ Jakab Elek állítja ugyan, hogy az Udvarhely s cu Keresztur-szék nevet ő okmányokban látta — én azt sehol sem találtam meg s ő nem jelöli meg a helyet²⁴ és ebből ő azt a következtetést vonja azután, hogy mind a két megjelölés alatt ugyanazon szék értendő s hogy a székgyűlések föl-váltva Keresztur és Udvarhelyt tartattak volna...

Abban nincs és nem is lehet kétség, hogy Keresztur Udvarhely fiuszéke volt. A két szék egymás közti viszonyáról Jakab maga ki nem adott oklevelek alapján a következők mondja: A XVII. században Udvarhely-széknek fő- és alkaptánya és főkirálybírója alatt áll Keresztur-szék ugyan, de azért van neki ő esküdtje és egy notariusus. A törvénynapot Kereszturon keddenként tartották. A pöröket Udvarhelyszékre föllebbezték. E szerint a fiu-széknek volt külön törvénynapja s az ahhoz szükséges esküdtjei és jegyzője, de azért az egész szék főhivatalnokai alatt állt, résztvett a székgyűléseken jegyzőjével, esküdtjeivel, kik aztán a hozott végzéseket aláírták.²⁵ A hadi szemlelistában Keresztur-szék községei Udvarhelyétől elkülönítve vannak bejegyezve; e szerint hát külön vizsgálták-must-rálták meg azokat, de katonai te-

kintben az egész szék fő- és alkaptányai alá tartoztak.

Bardóczi fiuszék szerepe a XVII. század első tizedében kezdődik. Ez időszak és a következők jegyzőkönyveiből azt látjuk, hogy a székek ugyanis mint vargasi fiuszéknek, törvénykezési napjai vannak. Minthogy a bardócziak arra törekedtek, hogy választhassanak ők is egy alkirálybíró maguknak, összekocantak Udvarhelyszékkel e miatt, mert eladdig törvénynapokat az udvarhely-széki királybíró tartott velök a fiuszék esküdtjeivel, és csupán a föllebbezett pörök kerültek Udvarhelyszékre. 1635. I. Rákóczi György úgy döntött a dologban, hogy a bardócziak választhatnak maguknak egy külön alkirálybíró, de a választásnak egyhangunak kell lenni; a mellett minden év végén mondjon le a tisztségéről és a szék adjon neki fölmentvényt. Föllebbezési uton a pöröknek Udvarhely lesz a hatósága. A főkirálybíró választásában és beiktatásában való részvételi joguk azonban jövőre is érvényben marad.²⁶ Ettől az időtől fogva hát volt a székek egy alkirálybírója, egy jegyzője és ő esküdtje; törvényre csü-törtöki napon járt. Katonailag szintén az udvarhelyszéki főkapitány alatt állottak.²⁷ Több rendbeli oklevél van arról, hogy a szék azután is fennállott.²⁸

(Folyt. köv.)

hires „vezetők”, míg a jogairól szó alig esett. Tehát nem csalódnunk a falusi romlatlan székelység hazafias érzületében! Hiába akarják elnyomni, felrevezetni, zavarosba hajtani. a józan gondolkodású székel: megtalálja az egyenes utat, mely a független, alkotmányos édes magyar haza boldogulása felé vezet. Köszöntünk székelyek! Míg a törvényes uton haladtok, jogaitokból egy hajszálnyit se engedjétek! Hadd lássa és tudja meg a haladó-párti csorda, hogy a magyar nemzet joga nem lett még Csáky szalmája!

— **„Udvarhely megye alispánja”** címmel a „Csikvármegye” a következőket írja: „A szomszéd Udvarhely megye szörnyen meg van akadva alispánjával, Damokos Andorral. Egy ideig a vármegyei ellenzékkel „együtt küzdő”-nek adta ki magát, de csak addig, amíg Ugron János személyében gazdát kapott a vármegye. Damokos alispán, mint a kijáró kutya, régi kenyéradó gazdáját, a jó koncert elhagyta s oda szegődött méltó párja mellé, Ugron János mellé. Okulhat ebből a vármegye! Addig senki fiát ne helyezze a feje fölé, amíg meg nem győződik, hogy mivel van feje alja kitömve. Most keserű tapasztalat sulya nehezedik a megye közönségére. Ha majd elérkezik a megyei restauráció ideje, nézzenek jól a szemre közé a választók a legkisebb megyei bizottsági tagoknak is, mert azok a hitehagyott, befolyásolható, megijeszthető jegyzők, tanítók, községi potentátok készítik elő a megye részére a szegénybélyeget, amelyet kellő ellenszolgáltatás árán nem is restellenek soha a megye homlokára sütni.”

— **Az „Udvarhelyi Híradó”** felhivatalos haladó-párti újság 3. számának egyik közleményében védelmébe veszi a sajtószabadságot... A kis hamis. Hát már megint... Eddig az volt a rendeltetése, hogy a főispánnak csinálja a talajt és most? Most a hazafiasit játszott alispán rendeltére nyilatkozik. Ebből azt a gyanút merítjük, hogy a császári kirendeltség ragyogó napja az „Udvarhelyi Híradó” minden erőfeszítése dacára is lemenőben van... Elfelejté ez a haladó-párti felhivatalos, hogy neki kötelessége a főispánt dicsérni és szabad idejében meg muszáj az alispánt védeni, ha mindjárt nem is volna szája ize szerint való ez utóbbinak ténykedése. Most azonban véletlenül inyére van ez is... Hogyisne! Hiszen arról van szó, hogy lapunkat, a vármegye egyedüli ellenzéki lapját ne rendeljék meg a községek, azért, mert ez a nemzeti küzdelmet támogatja. E helyett a felhivatalos haladó-párti „Udvarhelyi Híradó”-t akarja a községekre löcsölni az alispán, mert ez céljuknak: az elszánt nemzeti küzdelem letörésének, meghiusításának megfelel és megfelelt. Ravasz módon az igaz, de ezt akarja az alispán. Az „Udvarhelyi Híradó” most tehát nemcsak muszájából, de érdekből is védelmezi az alispánt; sőt ennek a sikere érdekében még holmi szerény föllentéseket is megenged magának ez az „önzetlen” lapocská. A „Hivatalos Lap”-ról irván, a következő valótlan ságot mondja: „Az eddigi szerződés értelmében a lap kiadója köteles volt a saját tulajdonát képező társadalmi hetilapot is megküldeni a községeknek”, most ezt a passzust az „Udvarhelyi Híradó” szerint az alispán kihagyta a szerződésből. Hát ez a legrutabb hazugság. Mert lapunkat

sohasem küldtük ingyen a községeknek, ez nem is volt kötelességünk, de nincs és nem is volt a szerződésben. Hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy a haladó-pártiak az igazságnak a nyakát csavarják, ezen nem csodálkozunk, mert ez „önzetlen” kötelességük, de hogy egy magát „független”-nek nevező lapocská ilyen galádul elferdítse a papiroson is megrögzített, tehát kézzel fogható valóságot, ehhez nemcsak arcátlanság, de tudatlanság és hülyeség is kell.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Székely-Udvarhely” mult évi egyik számában Baku György úr általírt „mosakodásra” nézve, legyen szabad pár szót szólanom, az általa is elítelt hallatlan brutálitástról, melynek következménye folytán még máig is beteg vagyok két gyermekkel együtt.

Épp azért egyelőre csak most és csak röviden szólok. November 9-én „Szász virtus” címen megjelent cikk íróját nem kell Baku úr előtt védenem, az majd megvédi saját magát ha kell, de annyi bizonyos, az bizonyos, hogy személyes meggyőződés és nem egyoldalú információ utján írta. De lássuk az eseményt. Szép, hogy Baku úram és a község értelmes része tegalább „sajnálja” e hallatlan és botrányos megtámadtatást és hogy nagy szerényen „a falu tényleges vezetője” jelzöt eltolja magától. Itt álljunk meg. Miután elvtem mindenkinek megadni a mi illeti, azt mondom, hogy a daróczi lakosságnak illetén distingválása felesleges. Mert én habár általok felejthetetlen durván és keservesen meglettem bántva, azt kell mondanom, hogy a daróczi nép általában véve értelmes nép és épp ezért kétszeresen elítélendő az általok előidézett „vandalizmus”, mely határozottan épp a magát „értelmesnek” nevező rész volt. Ami a „falu vezetője”-t illeti, bizony Uraságod vezet, még pedig rohamosan és felre. Mert míg azon községnek Leonhardt János úr személyében, valóban művelt és intelligens uri ember papja volt, addig rend és béke volt a községben, s ketten egyetértéssel dolgozva, büszkén állithatom, hogy a lakosság szeretetét és tiszteletét a legnagyobb mértékben birtam, amit magok a szászok mindenütt hirdettek.

A nép tisztelettudó, illetudó és törvénytisztelő volt. És amióta Baku úr odajött papnak, közben tanítóskodva is — az iskolás gyermekek még csak közönni is elfeledtek. És hogy a felnöttek hova haladtak? Igazolja a szóban forgó tény, hogy védtelen család, ártatlan kicsi gyermekeket éjnek idején agyonverési szándékkal megtámadni képessé lettek. Baku urnak ezen mondása, hogy: ehez hasonló dolgok a tisztelt Házban Budapesten is megtörténtek, legalább is hülyeség. Hát ott támadtak védtelen gyermekeket éjjel orozva? Ami a magyar érdekeket illeti, nyiltan Isten és világ előtt mondom, igenis ön ellen kellett és kell védelmezni.

* Ezen rovásban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli Szerk.

Avagy tagadhatja-e, hogy odajöve tele első napjai óta nem-e folyton harcot folytatott velem az iránt, hogy a képv. testület jegyzőkönyveit németül vezessem? Nem-e ön küldetett ez iránt az alispán ur és a volt főjegyző urhoz deputációt? Nem-e ön installációja napján indignálva fejezte ki csodálkozását a felett, hogy a községnek nem szász jegyzője van? Nem-e ön ír a mai napig is — többszöri figyelmeztetésem dacára hivatalos és minden más levelére „Schässburg, Klanzenburg, Somenburg, Méburg, Kronstadt, Hermanstadt” stb. helység neveket, melyek nem léteznek? Igen, más ellen nem is kellett ott védeni, csakis ön ellen. Mert önön kívül még csak egy csókos pajtása „magyar faló”, a nép maga nem az. S mert „fejétől büdösödik a hal”, feltehető és joggal, hogy önök utján a többi is elromlik. Épp ennek ittam én meg a levét, hogy ön nem szereti az igazi képét láttatni, s ezt én szerencsétlenségemre észrevettem. Állítja, hogy ellenem más panaszok is vannak az önök részéről — jó legyen. Ezeket önök elég jól ellátták, maguk módja szerint, de be kellett volna várnai a fejleményeket és nem volt szabad azt a különben jámbor népet fellázítani, hogy állatias és bestiális módon lökre tegyenek egy viruló, de védtelen családot, melynek minden tagja csak teljes tisztelettel volt önök iránt. Mert azt bárki tudhatja, hogy izgatás és ingerlés nélkül a darócziak ilyen vandalizmusra nem vetemedtek volna.

Nyugtassa meg önt lelkiismerete, hogy föztje szája ize szerint sikerült. De önnek, mint papnak tudnia, éreznie kell, hogy bün büntetlen nem marad és elfog következni az elszámolás napja. Én többé nem vitatkozom, várom a végzetet, melynek rudját szintén ön vezette oly görbén részemre és mellyel ön engem, nemes hivatásom teljesítése miatt, áldozatul akar ejteni!

Török Lajos,
daróczi jegyző.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Egyik vagy másik

okból sok gyermek fejlődésében viszsamarad, legtöbbször azonban a fogzási időszak alatt előforduló bajok miatt. Valóban csodálatos, milyen kiváló szolgálatokat teljesít ilyenkor a SCOTT-féle EMULSIÓ, mely lehetővé teszi, hogy a gyermekek a fogzás nehéz időszakán minden baj nélkül átesnek és fejlődésük semmi kívánni valót sem hagy fenn.

A SCOTT-féle EMULSIÓ legfinomabb gyógyszerkamájából készül alphasphorsavas méz és nátron hozzáadásával.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivó halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDA IEMIL

„Városi gyógyszer-tára” BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

Hazafias missziót végez, aki a „Székely-Udvarhely”-nek ismerősei körében olvasókat és pártoló híveket gyűjt!

8888—905. tlkv. szám.

Hirdetmény.

Décsfalva község telekkönyve birtok szabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. XXIX. törvénycikk, 1889. XXXVIII. törvénycikk és 1891. XVI. törvénycikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892 évi XXIX. törvénycikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított:

1. Ez azzal a felhívással tétetik közzé: hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. törvénycikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. törvénycikk 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. törvénycikk 15. §. a) pontjába foglalt kiegészítéseit, valamint az 1889. XXXVIII. törvénycikk 7. §. a) és az 1891. XVI. törvénycikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. törvénycikk 22 §. a) alapján történt közlések érvénytelenségét kimutajja, evégből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1906. évi július hó 25-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen megne hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kérések annak a harmadik személynek aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. törvénycikk 16. és 18. §-ának eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. törvénycikk 5. 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, irásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt vagyis 1906. évi július hó 25-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen megne hosszabbítható záros határidő eltelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül, az 1892. XXIX. törvénycikk szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. törvénycikk 16. §. a) alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó, kérvényüket hat hónap alatt vagyis 1906. évi július hó 25-ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen megne hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseiket pedig csak a törvényrendes utján, és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti iratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Székelyudvarhely, 1905. dec. 29.

Dr. VOITH,

kir. tszéki egyes bíró.

A felelős szerkesztő helyett:

Meterghy Pál

Laptulajdonos, szerkesztő.

Kiadó lakás.

Király utcában 24/c. **Kozma papné.**

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárad-Predeál	Szv.	Gyv.
506	502	állomások	507	501
I-III.	I-II.		I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	710	750
1152	1119	i Szolnok	322	532
1206	1132	é Szajol	304	519
144	1249	é Püspökladány	119	403
344	211	é Nagyvárad	1109	238
410	218	i Nagyvárad	1037	232
834	553	é Kolozsvár	605	1110
	915	é Deés	340	
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	726	é Aranyos-Gyéres	348	930
1041	750	é Székely-Kocsárd	307	990
453	1025	é Marosvásárhely	1225	538
538	526	i „	537	1128
1149	832	é Tövis	157	812
402		é Arad	635	
704		i „	850	
1258	904	é Küküllőszög	1248	735
818		é Sóvárad		150
	355	i „	859	
157	943	é Kis Kapus	1141	656
358	1257	é Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i „	1257	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	é Segesvár	948	549
613	133	é Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	é Brassó	532	245
106	652	é Kézdi-Vásárhely	Tv.	1016
306		é Gyimes	szsz.	445
	219	i Brassó		728
	331	é Predeal		612
	910	v Bukarest		805

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek.
Az i — indulás; é — érkezés.

Szám: 8872—905. tkvi.

Hirdetmény.

Kadicsfalva község telekkönyvei, átalakítás befejeztetvén, erre nézve az 1892. XXIX. törvénycikk értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886. XXIX. törvénycikk 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. törvénycikk 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. törvénycikk 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889: XXXVIII. törvénycikk 7. §. a) és az 1891. XVI. törvénycikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. törvénycikk 22. §-a alapján történt törlések évenytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1906. évi július hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. törvénycikk 16. és 18. §-ának értelmében — ide értve az utóbbi §-nak 1889. XXXVIII. t.c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1906. évi július hó 15-ik napjáig

bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letele után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az annak folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. törvénycikk 16-ik §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis **1906. évi július hó 15-ik napjáig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csakis a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag

benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Székelyudvarhely 1905. dec. 30.

Dr VOITH,
kir. tszéki egyes bíró.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Természetes borok leszállított áron!

Rápolti Károly Kussuth Lajos utca 33. sz. alatt (a postával átellenben) levő lakása pincéjében a már hirdett természetes, tiszta jó minőségű borainak árát jelentékenyen leszállította. Az 1902., 1903. és 1904. évi terméseket most megadózza hektónként 62 koronáért. adózatlan pedig 52 koronáért árusítja. Aki jó és tiszta bort akar kapni, forduljon nevezetthez egész bizalommal.

NAPTÁRAK!

— AZ 1906. ÉVRE —
már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár. 60 „

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

A Liniment. Capsici comp.
a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller pótléka.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésül használt házi szer bevasárlásánál, — a mely minden gyógyszerárban kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a Richter cségre.

Monogram - pecsétnyomók,
bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa
könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

Fűszer-, porcellán- és üveggereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!
— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkőr lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygárban, görvény- és mirigydagokban, angolokóros csontlágylulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve párállan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár

szentpétery gergelynél,
Székelyudvarhelyt

Kászoni Fokut vize 14 fillér!
Boross-forrás borvize 8 fillér!

BÁMULATOS OLCSÓSÁGU

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

melyek az ezredéves kiállítás főbb nevezetességeit, hazánk nagyobb városait, vidékeit és a történelemből vett eseményeket ábrázolják, előnyös és nagy vételnél fogva bámulatos olcsón

2 darab egy krajcár

Udvarhelymegyében csakis

Betegh Pál és Társa papírkkereskedésében Székelyudvarhelyen

kapható, ahol óriási választék áll különféle művészi tárgy és helyi képes lapokból a n. é. közönség rendelkezésére.

Hetenként újdonságok képes levelezőlapokban!

„Hermandol“ kozet-papir a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK ÉS PENZTÁRGÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETE GH PÁL ÉS TÁRSA
könyv- és papírkkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivaesok!
Olcsó legyezők és díszműtáruk!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiuk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merté után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolesőbb árak!

Új bőröndök a legnagyobb választékban
Nagy választék nyakkendők- és kalapokban